

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะคือสังฆธรรม สังฆธรรม จิตใจนี้ต้องการมาก ร่างกายนี้ต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย หัวใจต้องการสังฆธรรม สังฆธรรมความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำเป็นตัวอย่าง ทำเป็นตัวอย่างนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการนะ นี่พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เราได้ชีวิตนี้มาจากพ่อจากแม่ ถ้าได้ชีวิตมาจากพ่อจากแม่ ถ้าไม่มีพ่อไม่มีแม่ เราจะมานั่งอยู่ไม่ได้

จิตนี้ กำเนิด ๔ กำเนิดในโอปปาติกะ กำเนิดในครรภ์ กำเนิดในน้ำคร่ำ กำเนิดในไข่ การกำเนิด ๔ จิตต้องหมุนเวียนไปตามวัฏฏะ ฉะนั้น เพราะมีบุญกุศล มีบุญกุศล เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การเห็นใหม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เพราะชีวิตนี้สำคัญมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่โคนต้นโพธิ์นั้น แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาจากพระเจ้าสุทโธทนะ จากพระนางสิริมหามายา เกิดจากพ่อจากแม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้เรื่องๆ รู้เรื่องในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เป็นพระอรหันต์ของลูก ทั้งๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำเป็นตัวอย่าง ทำเป็นตัวอย่างที่ไหน ทำเป็นตัวอย่างเวลาไปเทศน์ว่า การเอาพระเจ้าสุทโธทนะเป็นพระอรหันต์ เห็นใหม่ เสร็จแล้วเอาแม่บงสวรรค์เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ถ้าคำว่าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำเป็นตัวอย่าง นี่สิ่งที้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาในหัวใจอันนั้นมันมีคุณค่าๆ มีคุณค่า เห็นใหม่

เวลาเกิดมามีหัวใจใจ ถ้าหัวใจอันนี้มันเกิด มันมีคุณค่า แล้วทำอะไรเราถึงจะมีความ
ร่วมเย็นเป็นสุขในหัวใจ ถ้าจะมีความร่วมเย็นเป็นสุขในหัวใจ ถ้าเราทำคุณงามความดี ถ้าเรายังไม่ทำ
ความดี เริ่มต้นจากบ้านของเรา บ้านของเราคือพ่อแม่ของเราไง พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ เป็น
พระอรหันต์ของคุณ คุณเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาพระเจ้าสุทโธทนะ พ่อแม่เป็น
เรื่องธรรมดา เพราะพ่อแม่เป็นพ่อแม่ของเรา เวลาที่มีลูกมีเด็กรู้ขึ้นมา จะว่าความบกพร่องของพ่อแม่
ความบกพร่องของพ่อแม่ มันเรื่องธรรมดา มันเรื่องธรรมดา เห็นไหม เพราะว่าพ่อแม่ถือสิทธิ์ๆ ใจ

เวลาพระเจ้าสุทโธทนะให้ส่งอำมาตย์ไปนิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสดง
ธรรม เวลาแสดงธรรมนะ มาแสดงธรรมเสร็จแล้ว เข้าขึ้นมาเพราะพระพุทธเจ้าสุทโธทนะถือ
สิทธิ์ว่าเป็นลูกใจ ถือสิทธิ์ว่าเป็นลูกก็ไม่ได้นิมนต์ไว้ พ่อไม่ได้นิมนต์ไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าไม่มีใครนิมนต์ไว้ เขาก็ออกบิณฑบาต พ้อออกบิณฑบาต พระเจ้าสุทโธทนะเสียใจมาก
ทำไมลูกชายมาทำเราเสียหน้ามาก เป็นลูกของกษัตริย์แล้วมาขอทานเขากิน นี่ไปยืนขวางทางเลย
นะ

พ้อยืนขวางทาง พระเจ้าสุทโธทนะบอกพระพุทธเจ้า “ทำไมลูกมาทำขนาดนี้ ลูกมาทำให้
พ่อแม่เสียหน้าขนาดนี้”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “พ่อไม่ได้นิมนต์นี้ พ่อไม่ได้นิมนต์ว่าให้ฉัน พ่อ
ไม่ได้นิมนต์ไว้ฉัน ไม่ได้นิมนต์ไว้ก็ต้องออกบิณฑบาตใจ”

นี่ก็นิมนต์ไว้ เห็นไหม กว่าหัวใจของพ้อจะเปิดกว้าง กว่าหัวใจของพ่อแม่จะยอมรับฟัง มัน
ก็ไม่ใช่ของง่ายหรอก ที่นี้ไม่ใช่ของง่ายนะ เวลาใจของพระเจ้าสุทโธทนะยอมฟังแล้ว เวลาองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การ พระเจ้าสุทโธทนะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา นี่เป็น
ฆราวาสที่เป็นพระอรหันต์ใจ

เขาบอกเป็นฆราวาสนี้เป็นพระอรหันต์ได้ไหม เป็นพระอรหันต์ได้ไหม

นี่ไปเทศน์ว่าการเอาแม่บนสวรรค์เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน สิ่งที้องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้เป็นตัวอย่างใหม่ ถ้าทำให้เป็นตัวอย่าง เราเกิดเป็นมนุษย์พบ
พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอน สอนทำคุณงามความดีตั้งแต่ในบ้านของเรา แล้วตั้งแต่ใน
บ้านของเรา เวลาเรามีความกตัญญูกตเวทิตูแลของเรา นี่พ่อแม่ของเรา แล้วเราเป็นคนระหว่าง

กลาง นี่เราก็มีพ่อแม่ เราก็มีครอบครัว เราก็มีลูกมีเต้า ถ้าเรามีลูกมีเต้าขึ้นมา เห็นไหม ถ้าเราดูแลพ่อแม่ของเรา ทำเป็นตัวอย่างขึ้นมา ลูกมันเห็นตรงนั้นไง ถ้าลูกมันเห็นตรงนั้น นี่เราฝึกใจ นี่สภาพแวดล้อมๆ สภาพแวดล้อมที่ดี ถ้าสภาพแวดล้อมที่ดีทำให้จิตใจของคน ชัดเกลาคจิตใจของคนให้ดีขึ้น ถ้าชัดเกลาคจิตใจของคนให้ดีขึ้น เห็นไหม

เรามาวัดมาด้วยกัน นี่แก้วสารพัดนึก พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก ถ้าแก้วสารพัดนึก สัจธรรมๆ อันนั้น ถ้าสัจธรรมอันนั้นใครทำความจริงเข้าไปก็ไปสู่สัจธรรมอันนั้น สัจธรรมอันนั้น ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาจากพระนางสิริมหามายา เสร็จแล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการขึ้นมา นี่รู้สัตว์ชั้นสัตว์ๆ ถ้ารู้สัตว์ชั้นสัตว์ นี่รู้สัตว์ชั้นสัตว์ที่ไหนล่ะ? รู้สัตว์ชั้นสัตว์ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ เล็งญาณก่อน เล็งญาณไปในหัวใจของเขา “หัวใจของเขา” ฟังสิ! ถ้าหัวใจของเขากระด้าง เรามาวัดมาด้วยกัน มีแต่คนติเตียนนะว่าพวกนี้ไม่มีปัญญาเลย ทำไมไม่หาความสุขใส่ตัว ทำไมไปวัดไปวา ไปทรมานตนทำไม

นี่ไปทรมานตน ไม่ได้ไปทรมานตน คนเขามีสติปัญญาของเขา เขาไปทรมานกิเลสของเขา กิเลสของเขาใจ ความอึดอัดขัดข้องในหัวใจ แล้วคนก็ว่าทุกคนก็รักตัวเองทั้งนั้นแหละ ทุกคนก็ปรารถนาแต่คุณงามความดี ปรารถนาคุณงามความดี แต่คุณงามความดีคนเกิดมามีวิชชา เห็นไหม ถ้าไม่มีวิชชา ไม่มีความไม่รู้ในหัวใจ มันจะพามาเกิดได้อย่างไร ในเมื่อพามาเกิด สิ่งใดถ้ามีสติปัญญานานไหน สติปัญญานั้นมันเจือด้วยสมุทัย เจือด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ถ้าเจือด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันก็เพิดเพลินของมันไป

คูลี เวลาปลาที่มันฉลาด เวลามันหากินของมันโดยธรรมชาติของมัน ถ้าปลามันขึ้นก็เกี้ยวของมัน เวลาเขาเอาเหยื่อใส่เบ็ดล่อไป มันจับเบ็ดๆ มันก็ต้องเป็นอาหารของเขา นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีสติปัญญา เห็นไหม ชีวิตเราก็เป็นเหยื่อ เหยื่อให้กิเลสมันหลอกใช้ไง ถ้ากิเลสมันหลอกใช้ มันก็แสวงหาในโลกปัจจุบันนี้ไง

แต่ถ้าเราเสียสละ เราทำบุญกุศลของเรา เขาบอกว่าสิ่งนี้เราเป็นผู้เสียเปรียบ เราเป็นผู้เสียเปรียบ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านรับไทยทานของบริษัท ๔ นะ ท่านรับเพื่อ

ใครล่ะ นี่เขายกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครๆ ก็นับถือศรัทธา ใครๆ ก็ไปทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ ท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมาเพราะท่านสร้างสมเป็นพระโพธิสัตว์ของท่านมา ท่านทำของท่านมา เห็นไหม พอถึงที่สุดบารมีเต็มขึ้นมา ท่านออกบวช ออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา สิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่ทำมา มันเป็นของสิ่งที่ทำมา เวลาใครทำไทยทานขึ้นมา ท่านรับเพราะประโยชน์ของเขา ประโยชน์ของคนที่เขาทำนั่นไง ประโยชน์ของคนที่ทำ เขาทำของเขา เขาทำขึ้นมา เขาสร้างสมบุญญาธิการของเขาขึ้นมา ถ้าสร้างสมบุญญาธิการของเขาขึ้นมา เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่าถ้าเราทำมาหากินมา หนึ่ง เราเก็บไว้ส่วนหนึ่งไว้ดำรงชีวิต เก็บส่วนหนึ่งไว้เลี้ยงพ่อแม่เลี้ยงแม่ เก็บส่วนหนึ่งไว้ทำทุน เห็นไหม ทำทุนๆ เพื่อทำสิ่งที่เราต้องทำเพื่อประโยชน์ของเราต่อไป นี่อีกส่วนหนึ่งถึงฝั่งดินไว้ อีกส่วนหนึ่งถึงฝั่งดินไว้ไฉน เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เห็นไหม มนุษย์ต่างจากสัตว์ ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลธรรมจริยธรรม ที่นี้ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลธรรมจริยธรรม แต่โดยทั่วไปมนุษย์ยังไม่รู้จักความดีความชั่วเลย ยังไม่รู้จักความดีความเลวเลย ยังไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นของเราไม่เป็นของเราเลย ถ้ารู้ว่าเป็นของเรา เขารู้เห็นประโยชน์ของเขา เห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ท่านรับไทยทาน รับไทยทานเพื่อเขาๆ ไม่ใช่เพื่อเรา เพื่อเขา ถ้าเขาได้ทำของเขา นี่บุญกุศลของเขา เขาได้พัฒนาของเขา นี่จิตใจของเขา ถ้าจิตใจของเขา ที่โลกเขาว่าแบ่งดีแบ่งผิดแบ่งถูกเป็น ถ้าแบ่งผิดแบ่งถูกเป็น นี่เรามีศรัทธามีความเชื่อในพุทธศาสนา เราเสียสละทานขึ้นมา เสียสละทาน ทำทานใหม่ๆ เราจะมีความชุ่มชื้นของเรา ทำไปๆ นี่ทาน ศีล ภาวนา ศีลคือความปกติของใจ ทุกคนเวลาทำบุญกุศลขึ้นมา ก็บอกว่าเราไม่มีโอกาส เวลาเราก็ไม่มี เงินทองเราก็ไม่มี สรรพสิ่งเราก็ไม่มี

นี่อนุโมทนาทาน เราเห็นคนทำคุณงามความดีเราชื่นใจไปกับเขา เราอนุโมทนาไปกับเขา ถ้าไปกับเขา หัวใจมันคิดบวก มันเข้าไปอยู่กับความดีใจ นี่ใจ ทาน ศีล ภาวนา ถ้ามีศีลมันก็มี ความปกติของใจ ถ้าจิตใจมันไม่คืนรน มันไม่กวัดแกว่ง มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม คนมีจุดยืน ถ้าคนมีจุดยืน คุณดี เราเลี้ยงลูกเลี้ยงเต้ากันมา เราก็พยายามจะสอนลูกของเรา

ให้มีจุดยืน ให้มีหลักมีเกณฑ์ อย่าหวั่นไหวไปกับสังคมโลก สังคมโลกน่ากลัวนัก มีแต่คนชักนำไปในทางที่เสียหาย ถ้าชักนำไปในทางเสียหาย ถ้าเราสอนลูกสอนหลานเราให้มีจุดยืนขึ้นมา ถ้ามีสิ่งใดขึ้นมาก็ให้มีสติมีปัญญาพิจารณาก่อน อย่าเพิ่งเชื่ออะไรง่าย ๆ

ถ้ามีจุดยืน นี่ทาน ศีล ภาวนา ถ้าทำบุญกุศลของเรามันมีจุดยืนของมัน เวลาความปกติของใจเป็นความปกติของใจ มีศีล ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันมีจุดยืนของมัน มันมีจุดยืนมันก็ไม่หวั่นไหวไปกับสังคมโลก ถ้าไม่หวั่นไหวไปกับสังคมโลก แล้วทำอย่างไรต่อไป ทาน ศีล ภาวนา ถ้ามันไม่มีการภาวนาขึ้นมา จิตใจที่มันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา หลักเกณฑ์แล้วคืออะไรละ เขาบอกทุกคนบอกเป็นคนดี...คนดีก็ต้นไม้ไง ต้นไม้มันให้ความร่มเย็นเป็นสุขคนนะ ต้นไม้มันให้ความร่มเย็น ต้นไม้มันให้อาหารกับสัตว์นะ แล้วต้นไม้มันก็เป็นต้นไม้

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจเราไม่ทำอะไรเลย อยู่เฉยๆ มันจะเป็นอย่างไรไป นี่มีจุดยืนๆ แล้วทำอย่างไรต่อไป ทำอย่างไรต่อไป นี่ถ้าคนเรามีหลักมีเกณฑ์ มันจะพัฒนาของมันไป ถ้าพัฒนาของมันไป ถ้าจิตสงบแล้ว ถ้ามันออกฝึกหัดใช้ปัญญา พอมันฝึกหัดใช้ปัญญา พอฝึกหัดใช้ปัญญาแล้ว คุณติ เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของท่านเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาทั้งวันทั้งคืน ท่านทำของท่านได้อย่างไร อาจารย์สิงห์ทองท่านเดินจงกรม หลวงตา กับหลวงปู่เจี๊ยะท่านชมมากกว่าอาจารย์สิงห์ทองเดินจงกรมจนทางเป็นร่องเป็นเหวไปเลย ท่านทำอยู่อย่างนั้นได้อย่างไร คนเรามันจำเจอยู่อย่างนั้น ทำอยู่อย่างนั้น เราเห็นว่าเป็นความจำเจในกิริยาในความจำเจของร่างกาย แต่ในหัวใจมันไม่จำเจ ในหัวใจจิตมันสงบแล้วมันออกฝึกหัดใช้ปัญญา มันพิจารณาของมัน มันก้าวเดินของมันไป มันก้าวเดินของมันไป เห็นไหม จิตนี้มันกลั่นออกมาจากอริยสัจ มันพัฒนาของมันไป เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

นี่ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา เราจะมหัศจรรย์ใจ พอเรามหัศจรรย์ เราเห็นคุณสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ สิ่งที่เราบอกว่าทรัพย์สมบัติต่างๆ เราหามาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยนี้เป็นสมบัติของเราๆ พอจิตมันสงบเข้าไป มันใช้ปัญญาเข้าไป มันสังเวชเลย

คนรานะ ถ้ามันเจ็บไข้ได้ป่วยถึงกับสิ้นชีวิตนะ สิ่งนั้นมันช่วยอะไรเราไม่ได้เลย สมบัติมันก็เป็นแร่ธาตุเท่านั้นแหละ แต่คนที่ฉลาดใช้ประโยชน์จากมันไง แต่คนที่ไม่ฉลาด คุณติ เราหาสิ่งนั้นมา แล้วเราจะต้องเป็นขี้ข้า เป็นคนที่ดูแลรักษา นี่เวลาถ้ามันผูกพัน เวลาเสียชีวิตไป มันก็กลับมาเฝ้าอยู่ที่นั่นแหละ มันไปไหนรอดละ

แต่ถ้าคนมีสติมีปัญหา เห็นไหม นี่เพราะว่าถ้ามันเกิดปัญหาขึ้นมา มันสังเวชมากนะ พอมันสังเวชมาก นี่ทรัพย์สมบัติทางโลก อุตตสมบัติ สมบัติเป็นความจริงในหัวใจ ถ้าเรามีอุตตสมบัติ ความจริงขึ้นมาอันนี้ มันจะมีจุดยืน มันพอใจ มันเข้มแข็ง เห็นไหม

คูลี ในสมัยพุทธกาล พระกัสสปะเป็นเศรษฐี ก่อนจะออกบวช แจกสมบัติอยู่ ๗ วัน แล้ว ๗ วัน ออกประพฤติปฏิบัติ ในสมัยปัจจุบันนี้ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นคือหลวงปู่พรหม หลวงปู่พรหมเป็นนายร้อย เป็นเศรษฐีเหมือนกัน แจกเหมือนกัน แจกหมด พอแจกแล้วออกประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ออกประพฤติปฏิบัติไปแล้วถ้าจิตมันไม่ลง คิดถึงไหม “โอ๊ย! ถ้าเราไม่แจกก็ดีสิ เรามีสมบัติอยู่ เรากลับไปเสวยสมบัติของเรา เราไม่ทุกข์ไม่ยากขนาดนี้ นั่งสมาธิภาวนापวดแข่งปวดชา ไปอยู่บ้าน สุขสบาย ข้าวของเงินทองก็มี” ถ้าจิตมันตก เห็นไหม ถ้าจิตมันตกมา มันคิดย้อนกลับใจ

ถ้าจิตมันไม่ตกขึ้นมา เวลามันภาวนาไป จิตมันสงบขึ้นมา สิ่งนี้เงินทองซื้อไม่ได้ มันซื้อศีลสมาธิ ปัญญาจากไหนไม่ได้ คุณงามความดีซื้อกันไม่ได้ เราซื้อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงก็ไม่ได้ สุขภาพที่แข็งแรงเพราะอะไร เพราะเราดูแลร่างกายเรามาดี สุขภาพจิตที่มันดี ใครจะซื้อหาได้ นี่เราศึกษาธรรมๆ ก็เพื่อเหตุนี้ ศึกษาธรรมมาก็เพื่อพัฒนาใจของเรา แต่มันพัฒนาโดยโลกๆ ใจพัฒนาโดยวิทยาศาสตร์

คำว่า “วิทยาศาสตร์โดยโลก” โดยโลกเพราะอะไร โดยโลกเพราะเป็นทฤษฎีใช้ใหม่ เป็นทฤษฎี อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญาณํ ปัจจยาการ ใจสิ่งที่นอนเนื่องในหัวใจของเรา มันเห็นต่างตลอดใจ นี่ความจริงเราเป็นชาวพุทธเราก็เชื่อนะ เราก็เชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นะ แต่ความจริงเป็นอย่างไรละ จิตได้สำนึกมันก็รวนเรนะ นี่มันเชื่อมั่นก็เชื่อส่วนหนึ่ง นี่ถ้าเราเชื่อของเราแบบนี้

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามานี้กิเลสมันสงบตัวลง พอเวลามันใช้ปัญญาของมัน มันพิจารณาของมันไป มันพิจารณาของมันไป มันจะเห็นคุณค่า เห็นคุณค่าถ้ามันสำรอกกายออก สำรอกกายออก ถ้าสำรอกกายออกนะ มันคายออกจากไหนล่ะ? ออกจากจิตของเรา ถ้ามันออกจากจิตของเรา อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญาณํ วิชชา นิโรโธ มันทวนกระแสกลับเข้าไป มันชำระล้างเข้าไป ชำระล้างเข้าไป จนถึงที่สุด ถ้ามันถึงที่สุด มันทำลายทั้งหมด ทำลายภาวสวะ ทำลายสถานที่เกิด เห็นไหม

เวลาจิตมันเวียนตายเวียนเกิดในวิภวภูฏะ นี่เกิดกำเนิด ๔ แล้วพอมันทำลายภวาสวะ ทำลายสถานที ทำลายฐิติจิต แล้วมันจะไปเกิดที่ไหน ถ้ามันไปเกิดที่ไหน แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีก ๔๕ ปี ที่ไม่เกิดแล้ว ยังสอนอยู่นี่ เอาอะไรมาสอน นี่ไง สิ่งนี้ถ้ามันปฏิบัติเข้าไปแล้ว ถ้ามันรู้จริง มันไม่สงสัยอะไรเลย มันวางสิ่งนั้นไว้ ถ้ายังสงสัยอยู่ มันก็ยังขุ่นข้องหมองใจอยู่ ถ้าขุ่นข้องหมองใจ เราจะชำระอย่างไรถ้าไม่เกิดปัญญา เราจะมีสมบัติมากน้อยขนาดไหนมันก็เป็นสมบัติ มันช่วยแก้อันนี้ไม่ได้ เราจะมีสมาธิขนาดไหนมันก็แก้อันนี้ไม่ได้ สมาธิเดี๋ยวก็รุ่มเย็น เดียวก็คลายออกมันก็เป็นแบบนี้ ถ้ามันเกิดปัญญา ปัญญาที่มันเป็นกิเลสพาใช้ มันก็ว่ามันเข้าใจมันรู้ของมัน

แต่ถ้าปัญญามันเป็นสัมมาสมาธิ มันเป็นสัมมาทิฏฐิ มันเป็นความเห็นถูกต้องของมัน แล้วมันพิจารณาไปบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงกระบวนการของมัน ถ้ามันรวมตัวของมัน มันสมุจเฉทปหาน ฐิติจิตเวลามันหมุนเข้าไป พอหมุนเข้าไป มันทำลายตัวมันเอง ทำลายอย่างไร ถ้ามันทำลาย มันถอดถอนตัวมันเอง จากฐิติจิตเป็นธรรมชาติ มันเป็นธาตุของธรรมไปเลย เห็นใหม่

เราบอกว่าสิ่งที่ว่าพอมันปล่อยวางหมดแล้ว เราว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นความสุขๆ...มันพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไปนะ ถ้าจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ มันพัฒนาของมันขึ้นไป

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำเป็นตัวอย่าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนาะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับไปเทศน์ว่าการ ไปเอาพระเจ้าสุทโธทนะ ไปเอาแม่บนสวรรค์ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ก็ยังเห็นคุณค่า เห็นคุณค่าของการกำเนิด กำเนิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้คั่นขวนขวยเอง เกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยมรรคญาณ ด้วยสังขารธรรม ด้วยอริยสัจใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รื้อสัจวัจนัตถ์ เอาสิ่งนี้เพื่อแม่ นี่รื้อสัจวัจนัตถ์เพื่อแม่ตั้งแต่พ่อตั้งแต่แม่ เพื่อแม่ตั้งแต่บริษัท ๔ เพื่อแม่ตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหมลงมาในวิภวภูฏะ รื้อสัจวัจนัตถ์ขวนไป นี่คืออำนาจวาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราควรมีจุดยืนของเรา จุดยืนของเราก็เพื่อให้จิตใจของเราเข้มแข็งขึ้นมา จิตใจของเราเข้มแข็ง จิตใจของเราไม่อ่อนแอ ถ้าจิตใจของเราเข้มแข็งนะ เราดูแลใจของเรา ความทุกข์ เห็นใหม่ ไฟสุมขอนมันมีอยู่ในใจโดย

ธรรมชาติของมัน ความทุกข์ ถึงจะมีศรีสุขจะมีขนาดไหน แต่ไฟสุมขอน นี้ทุกดวงใจว่าแห้ว ทุกดวงใจว่าแห้ว เห็นไหม เราหาสิ่งนี้เติมใจของเรา เราพยายามหาสิ่งนี้เพื่อหัวใจของเรา ถ้ามันยังไม่ได้สมความปรารถนา เราก็ชวนขวายเป็นเพราะเราเชื่อมั่นของเรา

เราเชื่อมั่น เห็นไหม ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อ ความเชื่อนี้เข้ามาให้ศึกษาธรรมะ แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี้ไต่ร่องค้นคว้าหาสิ่งจะความจริง ถ้าหาสิ่งจะความจริงเกิดเป็นสมบัติของเรา อันนั้นเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันตสิทธินิโกล แล้วรู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริง ถ้ารู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริง โลกมันจะแปรปรวนขนาดไหน เราจะไม่หวั่นไหวไปกับเขา เราจะไม่หวั่นไหวไปกับเขา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมากับสังคัม เกิดมาจากพ่อจากแม่ มีมนุษย์ขึ้นมาถึงเป็นสังคัมขึ้นมา ก็ต้องอาศัยเจือจางกันอยู่ แต่เวลาสังคัมมันแปรปรวนไป จิตใจเรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราพอมือที่อาศัย แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราเข้าใจได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์ว่าการต้องการศาสนาทายาท ร่มโพธิ์ร่มไทรใจ ถ้าผู้ใดรู้กระบวนการในจิตของตัวเองทั้งหมด จิตดวงหนึ่งสู่จิตดวงหนึ่ง จิตดวงหนึ่ง เห็นไหม ความรู้สึกนึกคิดเป็นอย่างนี้เหมือนกันหมด แล้วถ้าเราเข้าใจกระบวนการของมันทั้งหมด ทำไมเราจะบอกวิธีการการกระทำสิ้นกระบวนการของมันไม่ได้ ถ้าบอกถึงวิธีการกระบวนการของมัน เห็นไหม ศาสนาทายาทส่งต่อๆ กันมาเพื่อให้เราประพฤติปฏิบัติ ให้เรามีความร่มเย็นเป็นสุขในของเรา เอวัง